

originaalsed laste- ja nukulavastust.

Nõukogudemaa televisioon on kujunenud võimsaks informatsiooni, propaganda ja elanikkonna kultuurilise teenindamise vahendiks. Televisioon on tänapäeval nii kunsti vahendaja kui ka selle looja. Õigem oleks öelda, et on sündinud sootuks uus noor kunst - telekunst, mille ideoloogiline mõjujõud on määratu. Seetõttu on Eesti Televisiooni arenguperspektiivid esmajoonel seotud telesaadete ideelise ja kunstilise taseme tõstmisega.

II. TELEVISIOONISAADETE VALMIMISE ORGANISATSIOONILISED JA TEHNILISED ALUSED

1. T e l e v i s i o o n i p r o g r a m m .

1) TV programmi liigid.

Televisiooniprogramm vahendab eetrisse väga mitmesuguseid saateid, mis erinevad üksteisest eesmärgilt, sisult, vormilt, žanrilt, teostuselt, ilmutamisajal, kasutatud tehnilistelt vahenditelt jne. Igapäevane telekava sarnaneb seega enam ajakirjanduse väljaannetega (ajaleht, ajakiri) kui teatri- või kinoetendusega, kus enamasti on tegemist kogu kaava täitva üksikteosega. Loomulikult on igal televisiooni-vaatajal võimalik orienteeruda ka üksikule saatele, olgu ta siis mingi telesarja osa või filmiseriaali jagu. Televisiooni saatevõrk kujundab kogu ühe kvartali toodangu kuu, nädala, päeva ja kellaaja järgi süsteemikindlaks programmiks, mida vaa-

tajatele tutvustab nädalaleht "Televisioon".

Eri tunnuste alusel on televisiooniprogrammi võimalik mitmeti klassifitseerida. Formaalseim neist on näiteks ilmutamissagedus. Telekavas esineb saateid, mis on eetris:

iga päev: "Aktuaalne kaamera", "Telekool", "Reklaam" jne;

kaks korda nädalas: "Noortestuudio";

üks kord nädalas: "Aeg luubis", "Rahvusvaheline panoraam",
"Tartu tund";

üle nädala: "Töö tahab tegemist", "Ringliiklus", "Jõudu
tööle!"

üks kord kuus: Televisiooni kuuõhtu;

üks kord aastas: oktoobri- ja maiparaadi ülekanded, vana-
aastaõhtu programm;

erisaated, mille ilmutamissagedus sõltub meie riigi ühiskondlik-poliitilises elus toimuvatest sündmustest.

Olulisem on aga televisioonisaadete jaotus selliste tunnuste põhjal, mis on aluseks kogu televisiooniprogrammi planeerimisel, televisioonistuudio töö korraldamisel.

Finants-majanduslikust aspektist lähtudes jaotatakse televisioonisaated järgmiselt:

a) ORIGINALSAATED loob täielikult Eesti Televisioon. Nende ettevalmistamiseks ja teostamiseks planeeritakse ja kindlustatakse ETV poolt kõik vahendid, alates koosseisudest ja tehnikast ning lõpetades pisikuludega.

b) LEPINGULISED SAATED (originaalsaadete alaliik) on niisugused saated, kus televisioon kannab vaatajani televahe-

dite abil teatri, kontserdiorganisatsiooni, tsirkuse või muu selletaolise loomingulise asutuse töö. ETV tasub eelneva töö eest lepingu alusel. Nende saadete juures ei ole täiel määral kasutatud kõiki **telesaadete** tootmiskomponente.

c) MUUD SAATED:

sündmuste (spordivõistlused, pidulikud koosolekud jne.) ülekanded, kus televisioon esineb **üksnes** tehnilise vahendina; filmilaenutusest saadud dokumentaal-, mängu- ja multifilmide tehniline vahendamine;

releeliinide kaudu vahendatav teiste stuudiote toodang.

Loetletud programmiliiikide maht antakse televisioonile plaaniliselt. Parimagi tahtmise juures ei saa ükski televisioonistuudio koostada oma programmi ainult **originaalsaadetest**, sest kasutusel olevad stuudiopinnad (dekoratsioonide ehitamine), tehnika ekspluatatsiooni olud (videomagnetofonide, kinoprojektorite **ümberlaadimised, häälestamised**, ülekandajaamade väljasõiduajad jne.) ühelt poolt ja loominguliseks tööks vajalikud proovid (esinejate, näitlejate, tehnikaga) teiselt poolt, esitavad programmi koostamisele ja tootmisele oma ajalis-**ruumilised** tingimused.

Originaalsaadete mahu järgi on aga võimalik kindlaks määrata televisioonistuudiole programmi tootmiseks vajalikud koosseisud, autorihonorarifond, filmi- ja videosalvestuse liimiidid ja mobiilse **televisioonitehnika** - ülekandajaamade ja liikuvate videomagnetofonide - kasutamise vajaduse, transpordikulud jne; **arvutada** saatetunni maksumus ja koostada aasta-

eelarve.

2) TV-programmi tootmine.

Televisiooniprogrammi tootmise võib jagada järgmisteks etappideks: 1) perspektiivne planeerimine, 2) planeerimine, 3) tootmine, 4) projekteerimine (programmi koostamine), 5) väljastamine, 6) hindamine, 7) säilitamine ja 8) kordamine.

Perspektiivne planeerimine lähtub direktiivorganite näpunäidetest, kus on üldistatud ühiskonna nõuded televisioonile kui ühele olulisemale massiteabe levitamise ja ideelise mõjustamise vahendile.

Direktiivnõuded viiakse metoodika osakonna kaudu (auditooriumi uurimine) vastavusse televisioonivaataja vajaduste, huvide ja ajaliste vastuvõtuvõimalustega. Nendest andmetest lähtudes ehitab iga peatoimetus üles oma programmi.

Kui ülesanded on selgunud ja proportsioonid paigale pandud, alustab planeerimist peatoimetus kui esimene programmi tootev Eesti NSV Ministrite Nõukogu Riikliku Televisiooni ja Raadio Komitee struktuuriline alajaotus, kes tegutseb süsteemisese autonoomia ja **demokraatliku** tsentralismi põhimõtete alusel. Peatoimetus koostab saadete põhirubriigid ja nende annotatsioonid sügis-talviseks ja kevad-suviseks perioodiks. Ta töötab tihedas koostöös partei ja nõukogude organitega, samuti ametiühingu, komsomoli ja teiste ühiskondlike organisatsioonide ning loominguliste liitudega; arvestab metoodikaosakonna andmeid peatoimetuse sihtauditooriumi soovide ja huvide kohta.

Perspektiivsel planeerimisel võetakse arvesse ka aasta-

eelarvelised näitajad, täiendav koosseis ja aasta jooksul kasutusele võetav televisioonitehnika.

Planeerimine. Peatoimetus planeerib oma tööd temaatiliste kvartaliplaanide alusel. Plaanid koostatakse eelkõige perspektiivplaanis kinnitatud teemadelt laekunud materjalide põhjal. Lisaks sellele arvestatakse televisiooni koosseisulistelt ning mittekoosseisulistelt autoritelt tellitud saadete või saatesarjade annotatsioone. Planeeritavateks programmiühikuteks on saatesarjad, rubriigid ja üksiksaated.

Saatesarjade tunnuste määramisel ei ole lõplikult väljakujunenud seisukohti. Ühe pealkirja alla sarjas "Kahe nädala reportaaž" koondas Rein Karemäe probleemsaated, kus järjepidevust edasiandvaks tunnuseks oli ühe reporteri lähenemine ühe ja sama metoodikaga saateprobleemidele.

Temaatilise saatesarja "Täna 25 aastat tagasi" sidus ühtseks tervikuks Valdo Pant kui autor ja esineja.

1975.aastal Eesti NSV Ajakirjanike Liidu preemia saanud saatesarja "Aastad meie endi elust" autorid olid erinevad.

Rubriigis ühenduvad erinevais saateis ja ka saatesarjades sarnasele probleemikäsitlusele tuginevad, ühele temaatikale pühendatud või ühe autori esitatud üksiksaate loigud. Näiteks saatesarjas "Peame arvet" (saatejuht Jaak Kõdar) on kindlad rubriigid: "Viisasaastak arvudes", "Tarbija kommentaar" (E.Sõerde) jt.

Üksiksaateid vaatleme kui mingi saatesarja üksiksaadet või programmis leiduvat päevaprobleemidest lähtuvat iseseisvat saadet.

Kui televisiooniprogrammi koostajad toetuksid ainult autorite oma algatusel tehtud ettepanekutele või vaatajate soovidele, koosneks programm kas ametkondlike murede lahkamisest või ainult filmidest, teatrietendustest või spordivõistlustest. Seetõttu on vajalik toimetuse soovide ja autorite pakkumiste kooskõlastamine.

Ideaalne on olukord, kus autori ettepanek vastab kohe nii käsitletava ainevaldkonna, teema, eesmärgi kui ka sihtauditooriumi (vt. lk.43) poolest peatoimetuse soovidele. Kui ettepanek rahuldab esitatud ideelis-kunstilisi nõudeid, võetakse ta kvartali temaatilisse plaani.

Peatoimetuste temaatiliste kvartaliplaanide alusel koostab metoodikaosakond stuudio saatevõrgu kvartaliks.

Pärast programmi täpsustamist ja kooskõlastamist direktioonis koostavad peatoimetused kvartali temaatilise kalenderplaani.

Nüüd antakse kavandatavatele saadetele tehnilis-majanduslik hinnang, mille aluseks on peatoimetusele tootmiseks eraldatud tehnilised (stuudiote kasutamisevõimalused, ülekandegaaside väljasõitude arv, videosalvestuste ja filmivõtete liim) ja rahalised (**honorar-saatetunni maksumus**, komanderingu- ja ekspeditsioonisummad) vahendid.

Oma ideede realiseerimiseks vajalikud vahendid kavandab autor juba annotatsioonis. Iga peatoimetuse on õnnelik, kui ta leiab sellise üksiksaate, mida on võimalik sarjaks muuta. Loomulik on maksimaalse ratsionaalsusega kasutada eraldatud vahendeid. Näiteks professor, doktor Uno Mereste statistilised

etüüdid nõudsid jälgimisel sellist pinget, et pakutud saatepikkuse (30') otsustas peatoimetus lühendada poole võrra. Kuna aga professoril ei tekitanud raskusi 2-3 etüüdi esitamine, salvestatigi neid korraga rohkem ja anti eetrisse sarjana videolindilt vastavalt plaanile.

Tehnilis-majanduslikult on ideaalne selline saade, kus ühe dekoratsiooni ülesehitamisega samal stuudiopinnal ning samade tehniliste vahenditega on ühel autoril ja saatebrigadil võimalik anda toodang, mida saab eetris kasutada mitme saadena. Üheks näiteks on raadio "Mnemoturniir", kus ühe korraga salvestatakse kuu või veel pikema ajavahemiku kõiki saateid.

Üheks efektiivsemaks auditooriumi mõjustamise viisiks peetakse kunstilises vormis edasiantavat ideed. Televisioonis ei ole aga võimalik kõikide saadete lavastuslik lahendamine. Kunstilised televisioonižanrid nõuavad palju aega ja täiendavaid vahendeid.

Loomingu ja tootmise ühendamisel põhinev planeerimine nõuab televisioonis saadete valmimise ajakirjanduslike ning materiaal-tehniliste komponentide täpset arvestamist ja optimaalset kokkusobitamist. See eeldab ka televisiooniajakirjanikult oskust näha oma ideede kavandamisel ette nende ideede teostamise tehnilisi ja majanduslikke võimalusi.

Olles teadlik kõigist eespool nimetatud tingimustest (ideelis-poliitilised, tehnilis-majanduslikud, organisatsioonilised) võib autor esuda annotatsiooni kirjutama.

Peale temaatika, sinevaldkonna, eesmärkide ja sihtaudi-

tooriumi on annotatsioonis veel vajalik ära märkida kasutatavad tehnilised vahendid, ettepanekud filmimisaja kohta jne. Annotatsioonis tuleb selgitada ka võimalikke tüüplahendusi ja ettepanekuid vormi ja žanri kohta, et kogu loomingulisel personalil kujuneks ettekujutus saate vajalikest komponentidest, et lugeja mõistaks kavandatut.

TV saadete tootmine. Tootmine on korraldatud peatoimetuse tootmisplaanide alusel. Tootmisplaan koostatakse ühe kuu kohta ja peab olema kooskõlastatud programmi direksiooniga ja valmima eelneva kuu alguseks.

Peatoimetuse kuutootmisplaan surub peatoimetuse loomingulised (stsenaarsed plaanid, stsenaariumid, lavastusplaanid, režissööristsenaariumid) ja tehnilis-majanduslikud vajadused kindlasse ajagraafikusse.

Kuupäevadega määratakse kindlaks üksikute etappide lõpetamine ja tehnika kasutamise tähtajad.

Televisioonisaadete tegemisel võib täheldada järgmisi etappe: a)loomingulised:stsenaariumi kirjutamine, kooskõlastamine ja kinnitamine; lavastusplaani, režissööri stsenaariumi koostamine;

b) tootlikud: dekoratsioonide valmistamine, filmivõtted, helissalvestused, proovid esinejate ja näitlejatega, viseerimine, kontroll ja saate salvestamine või otse eetrisse andmine.

Peatoimetuste tootmisplaanid paljundatakse kõikide tootmisest osavõtivate alajaotuste (teleoperaatorite, helirežissööride, kunstnike, valgustajate, lavastusosakonna, filmitoot-

mise osakonna jne.) tarbeks, kes koostavad nende alusel töövajaduse ja -jaotuse graafikud kuu lõikes.

TV-programmi koostamine. TV-programmi koostamisel on aluseks saatevõrk, peatoimetuste temaatilised kalenderplaanid ja tootmisplaanid. Programmi koostamine toimub kahes järgus nädalakaupa.

Elkõige koostatakse programmi projekt, kuhu arvatakse vastavalt peatoimetuste ettepanekutele saated, mis tootmisplaanide järgi on juba valmis või valmimisjärgus. Võetakse arvesse Kesktelevisiooni ettepanekud erisaadete kohta (tähtsad ühiskondlik-poliitilised ja rahvusvahelised sündmused, NSV Liidu ja Intervisiooni televisioonisüsteemidest). Peale originaalsaadete lülitatakse plaani projekti ka filmiprogrammid, spordivõistlused ja muud üritused.

Nädalaprogrammi projekt vaadatakse kaks nädalat varem HTV nõukogus läbi.

Pärast täpsustamist ja kooskõlastamist teiste stuudiodega, releeliinide ja saatjatega koostatakse nädalaprogramm, mis kinnitatakse ja jääb testud nädalal kogu stuudio töö aluseks.

Vaatajaid informeeritakse nädalalehe "Televisioon" ja teiste ajalehtede telekavas.

TV-programmi väljastamine. TV-programmi väljastab vastav osakond päevaprogrammi alusel. Eelneval päeval koostatakse väljastamiskava - saatepäeva montaažileht, kus on minutilise täpsusega järjestatud saadete eetrisseandmiseks vajalikud tööoperatsioonid ja tehnika.

2. Üksiksaate valmimise tehnoloogia.

Kui saate annotatsioon on vastu võetud ja ettepanek peatoimetuse temaatilisse kalenderplaani lülitatud, on autor otsekohe seotud kindlate tähtaegadega. Vaatamata kogu lugupidamisele autori loominguga vastu, annab tootmisplaan etappide kaupa võrdväärseid võimalused tööks saate kõigile loomingulise grupi liikmeile. Aega peab jätkuma režissöörile, kunstnikule, operaatorile ja teistele, kelle töö saate valmimisel pole vähe- ma tähtsusega kui autori oma. Lõppkokkuvõttes oleneb kõigi tööst kogu kollektiivse loomingu tulemus.

1) Ettevalmistav periood. Esimese etapi lõpuks peab valmima televisioonisaaate kirjanduslik stsenaarium. Olles kogu töö lähtepunktiks, on ta käesoleval ajal ainsaks ajahambale vastupidavaks, järeltulevatele põlvetele mõeldud ürikuks arhiivis, tähistamaks ka meie töö lõpp-punkti.

TV-saate toimetamine. Toimetaja on autori loominguga esimene hindaja. Toimetaja lähtub oma töös pakutud ideest ja kasutatud sõnast ning nende vastavusest toimetuse tellimusele. Esimene kooskõlastamine autori ja toimetaja vahel toimub idee ja tellimuse sobitamisega, mis on käsikirjaga töötamise alus. Määravaks osutuvad siin ekspositsiooni selgus, motiveeringute täpsus, järjekindlus ja aine käsitlemise sügavus. Lühidalt kõik see, mille abil kavatseb autor eesmärgini jõuda.

Samal ajal algab saate loomingulise grupi moodustamine. Saatele määratakse režissöör, kes tutvub käsikirjaga. Edasi

jätkub koostöö režissööri osavõtul.

Saadete ettevalmistamisel võib televisiooni praktikas täheldada mitmeid autori, toimetaja ja režissööri koostöö vorme, mis ühises loomingulises töös on kujunenud kõige resultatiivsemaks.

Paljus oleneb koostöö kolleegide iseloomomadustest, loomingulisest võimekusest, professionaalsetest oskustest. Autori, toimetaja ja režissööri koostöö põhiprintsiibiks kirjandusliku stsenaariumiga jääb autori ja režissööri kontseptsioonide ühtlustamine, mis toimub toimetaja osavõtul ja suunamisel.

Kui autor, toimetaja ja režissöör on **põhimõttelise** kokkuleppe saavutanud, antakse kirjanduslik stsenaarium üle režissöörile. (Edasine töö jätkub tema juhtimisel). Autori tegevus kulgeb siit alates režissööri näpunäidete järgi, kuid toimetaja **järelevalve** all. Kui režissöör avaldab soovi mingit lõiku muuta, tehakse see toimetaja teadmisel. Enamikel juhtudel on autor televisioonis ka esineja. Peale stsenaariumi kinnitamist töötab režissöör tema kui esinejaga üldistel alustel, mitte enam kui autoriga. Kui autori funktsioon seates on suurem (intervjueerija, reporter, saatejuht), on koostöö vormid ja **põhimõtted** märksa keerulisemad.

TV-saadete tehniline toimetamine. Tehniline toimetamine algab juba saate annoteerimisega, kus esitatakse idee teostamiseks vajalikud tehnilised vahendid. Tootmisplaanis täpsustatakse nende kasutamise aeg, koht ja tingimused.

Antud tehniliste võimaluste kooskõlastamist kirjandusliku algmaterjaliga, vahendite ratsionaalsemat kasutamist ja

vajaliku lisa leidmist parema tulemuse nimel võib vaadelda kui saate tehnilist toimetamist.

TV-saate režii kavand. Seega on autori, toimetaja ja režissööri koostöö tulemusena valminud kirjanduslik alus ja selgunud selle elluviimiseks vajalikud tehnilis-majanduslikud võimalused. See, kuidas neid vahendeid on võimalik rakendada nii, et kogu saate audiovisuaalne vorm oleks vastavuses ideelis-kunstiliste kavatsustega ja teostus televisioonipärane ning kõrge professionaalse tasemega, oleneb suuresti järgneval etapil teostatavast loomingulisest tööst.

Režissöör alustab tööd kollektiiviga, kuhu kuuluvad loominguliste erialade esindajad. Lähtematerjaliks on autori, toimetaja ja režissööri koostööna valminud kirjanduslik stsenaarium. Tutvunud stsenaariumiga, leiab sealt iga loominguline lüli oma materjali ja vahendid, mille paremaks kasutamiseks ta teeb täiendusi ja ettepanekuid.

Režissööri ülesandeks on kõike poolt ja vastu kaaluda ning põhikontseptsioonist lähtudes koostada režii kavand, mis jääb kogu edasise organisatsioonilise ja loomingulise töö aluseks kõikidele saatest osavõtjatele alates autorist ja lõpetades tehnilise keskuse töötajatega.

Seega on loominguline ettevalmistav periood lõppenud ja kõik järgnevad etapid on ühel või teisel viisil tootmisega seotud.

2) Loominguline grupp TV-s. Loomingulised grupid TV-saadete tegemiseks on tavaliselt välja kujunenud. Suuremate ülesannete täitmiseks (saated KTV-le, Intervisioonile, ühissaadet

teiste stuudiotega jne.) komplekteeritakse loominguline grupp TV Komitee esimehe asetäitja käskkirjaga. Peatoimetuse koosseisu kuulub grupi tuumik: toimetaja, režissöör ja autor(vii- mane võib olla ka mõne teise peatoimetuse töötaja või hoopis mittekoosseisuline autor) ja režissööri lähemad abilised - assistent ja abi.

Koostame näitlikult etappide kaupa loomingulise grupi (T - toimetaja, A - autor, R - režissöör, K - kunstnik, H - helirežissöör, F - filmioperaator, O - teleoperaator, V -val- gustajad, L - lavatöölised).

T - esindab peatoimetuse tellimust, valib kõige sobivama au- tori.

A - koostab saate annotatsiooni ja kirjutab tähtjaks stsenaariumi.

T^x - A - stsenaariumi toimetamine.

R - määratakse saatele režissöör, algab saate tehniline toi- metamine.

A^x - T - R - toimub autori mõtte omaks võtmine, konseptsioo- nide kooskõlastamine.

Esimese etapi tulemusena valmib saate kirjanduslik stsenaarium.

R - alustab koostööd kollektiiviga.

R^x-K - tutvunud stsenaariumiga, koostab kunstnik-lavastaja dekoratsiooni eskiisi ja pärast selle kinnitamist töö- joonised, mille järgi alustatakse dekoratsioonide val- mistamist;

- teeb ettepanekud kostüümide ja grimmi kohta;

- kunstnik-šriftist valib kirjad, valmistab tiitrid ja näitlikud eskiisid või tellib need multiosakonnalt.

R^x-H - helirežissöör helikujundajaga teevad ettepanekud saate **audiaalse** osa kohta (muusikaline kujundamine, vajalikud helisalvestused - muusikapalad, helitaustad jne.).

R^x - O - juhtiv teleoperaator teeb ettepanekud kaamerate asetuse, optika valiku, valgustuse, kaadrikompositsiooni, misanstsiooni ja montaaži kohta.

R^x - A - T - K režissööri loomingulise töö tulemusena toimub kirjandusliku **mõtte** teisendamine TV väljendusvahendite keelde.

Režissööri konsultatsioonid teiste loominguliste töötajatega toimuvad aktiivses loomingulises õhkkonnas. Etapi tulemusena valmib saate režiikavand. Pärast režiikavandi valmimist, esinejate ja näitlejate valikut, koguneb loominguline grupp lugemisproovi, kus kõiki tutvustatakse saate eesmärkide, sisu ja ülesehitusega, juba valmisolevate materjalide ning ülesannetega saate tootmise järgnevatel etappidel.

Režissööri abi tutvustab proovide läbiviimise korda, filmivõtete ja **studio kasutamise** tähtaegu.

R^x - F - filmioperaator (F) ja võttegrupp (helirežissöör, filmioperaatori **assistent**, valgustajad) teevad filmivõtte. Filmid ilmutatakse ja monteeritakse. Saadakse vajalik saadet illustreeriv filmipala.

Teksti proovidele esinejate ja näitlejatega järgnevad proovid studios.

x märgib tegevuse juhti aidatud etapil.

Tehniline proov.

K^x - L - O - V - R - Kunstniku eskiisi järgi ehitavad lava - töölised (L) stuudiosse dekoratsiooni. Asetatakse kohale rekvisiit. Tegevus toimub režissööri, teleoperaatori ja valgustajate juuresolekul ja kontrollimisel.

Valguse proov.

O^x - V - K - R - Teleoperaator koos valgustajaga seavad üles valgustusaparatuuri. Kunstnik ja režissöör kontrollivad.

Proov esinejatega.

R^x - E - O - H - Helirežissöör seab üles vajalikud mikrofonid. Režissööri juhendamisel lisatakse lugemisproovides omandatud materjalile tegevus. Tegevus televisioonis on ka suhtlemine TV-kaameraga. Seda on vaja harjutada stuudios.

Kaameraproov.

R^x - R - assistent - O - H - E - kaameraproovis selguvad lõplikult näitamise küsimused (optika, kaadrikompositsioon, misantseen, montaaž) ja helirida. R-assistent koostab lõpliku montaažlehe, kus on märgitud tehniliste vahendite kasutamise järjekord ja iseärasus.

Saate montaažleht on juhendiks ka kogu tehnilise keskuse kollektiivile (stuudiot, kinoprojektsiooni, videomagnetofoni jne. teenindavale personalile).

Kontrollproov.

R^x - kõik teised on täitjad. Kontrollproov on täielik saade kitsale, vastutavale personalile.

Saate eest vastutavad:

Eesti NSV MN Riikliku Televisiooni ja Raadio Komitee juht-

kond. Siia kuuluvad Komitee esimees, asetäitjad televisiooni alal, komitee tehnilise keskuse ülem, programmi direktor, kunstiline juht, peatoimetaja ja pearežissöör.

Saate tegijate töös on ühendatud nii vastutus kui ka teostus.

Juhtkonna otsusel suunatakse saade kas eetrisse, salvestusse või tagasi stuudio- või lugemisproovidesse. Tehnoloogia õige järgimise korral ei tohiks ühtegi saadet programmist maha võtta. Vastasel korral on kusagil tehnoloogiat rikutud.

Saade või salvestus.

R^x-assistent - kõik on proovitud ja kõik on korras. Saade antakse eetrisse või salvestatakse montaažil he alusel.

Saate ettevalmistamises ja teostamises osaleb umbes 30 inimest, kelle töö on TV-s loominguine iseloom. Kui lisame juurde saatest osavõtjad, tehnilise keskuse personali ja töötajad releeliinidel ning saatjates, on ühe saate ettevalmistamine ja eetrisse andmine seotud ligemale 100 inimese tööga. Kõigi nende kooskõlastatud tegevus saate teostamise jooksul (olgu see siis 10 minutit või 2-3 tundi) moodustab televisiooni kollektiivse loomingu sisu. Resultaat sõltub ettevalmistustöö põhjalikkusest, organisatsiooni täpsusest ja loominguilisest meisterlikkusest.

SOOVITATAV KIRJANDUS:

- Покорский В.М. Практические вопросы технологии телевидения /опыт Ленинградской студии/. Госкомитет по Телевидению и Радиовещанию. Научно-методический отдел. М., 1970.
- Миллерсон Д. Технология телевизионного производства /как делается телевизионная передача/. Сокращенный перевод с английского языка. М., "Искусство", 1971.
- Врабец Я. Фазы создания и производства телевизионных передач /Чехословацкое телевидение/. - "Радио и Телевидение" 1968, № 4; 1969, № 1, 2 OIRT.